

velmi zajímavé porovnávat odpovědi na některé otázky uvnitř jedné rodiny. Struktura jednotlivých medailonků je obdobná, nejprve se dotazovaný krátce či dlouze představí a následují konkrétní tazatelčiny dotazy upravené jednotlivým respondentům „na tělo“. Badatelka klade důraz především na řecko-české vztahy, na otázku osobní etnické identifikace, jazykové kompetence, stranou ale nezůstává ani problematika vnímání tradiční kultury a jejího dědictví, rodinné i mezigenerační vztahy apod. Obraz vystávající z jednotlivých odpovědí je opravdu velmi plastický a přibližuje nám i řeckou menšinu jako celek až téměř na důvěrné úrovni.

Za rozhovory následuje resumé v češtině, angličtině a novořečtině, jmenný a věcný rejstřík. V podstatě

již mimo téma publikace jsou pak prezentovány organizace, které vydání knihy spolurealizovaly – *Nadační fond Hellenika, Moravské zemské muzeum a Výbor pro národnostní menšiny Jihomoravského kraje* včetně fotografické prezentace.

Jedná se svým způsobem o unikátní odborný počin. Podobnou cestou, byť reflektující především minulost, byla českému prostředí zatím odborně prezentována jen německá menšina (J. Nosková a S. Kreisslová) a s větším důrazem na současnost částečně vietnamská (S. Brouček). Publikace o řecké minoritě velmi vhodným způsobem přiblížila snad všechny oblasti: jejich původ, minulý i současný život i česko-řecké relace způsobem, jenž si zaslouží jistě následování.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i., Praha)

Adrian Brisku (ed.). Sto let česko(slovensko)-albánských vztahů. Vzájemné sympatie a rostoucí interakce. Praha: Karolinum, 2022. 141 s. ISBN 978-80-246-5248-1

Česká univerzitní albanistika se definitivně etablovala, po několika předchozích přechodných pokusech, až před patnácti lety v rámci katedry jihoslovanských a balkanistických studií FF UK v Praze. Zatímco vlastní tradice českého zájmu o „zemi orlů“ sahají do 19. století, vysokoškolsky ukotvené studium je věcí až současnou. Albánie jako badatelské téma, to ještě hovoříme

o období Osmanské říše, se poprvé výrazněji objevuje u Jana Urbana Jarníka (1848–1923), jenž se k albanistice dostal přes svůj hlavní zájem – rumunistiku a obecnou romanistiku. Českému prostředí přinesl první fundovanější texty o této ve své době v podstatě zcela exotické zemi v jihovýchodní Evropě. Zatímco Jarník cílil především na lingvistiku, jeho mladší kolega

Josef Vinař (1875–1963) z albánštiny také překládal (připomeňme jeho *Národní zpěvy albánské*, Praha 1911). Do širšího povědomí pronikla albánská témata až během 1. a 2. balkánské války (1912–1913), neboť v jejich rámci došlo v roce 1912 k vyhlášení nezávislosti Albánie, ač se skutečně realizovalo až po 1. světové válce.

Nové uspořádání Evropy po tomto válečném konfliktu znamenalo také nové vztahy a zájmy. Na rozdíl od sousedního Království S.H.S. (pozdější Jugoslávie) nebyla Albánie v československé zahraniční politice prioritní, diplomatické vztahy byly přesto navázány relativně brzy, a to v roce 1922. Specifickým obdobím československo-albánských vztahů byla léta 1948–1960/61, kdy se obě země ocitly spolu v sovětském bloku a „budovaly komunismus“. Státem podporovaný vědecký zájem o Albánii se výrazně projevil v mnoha oblastech včetně humanitních věd. Česká etnologie se v tomto směru angažovala jen okrajově, zmínit můžeme Hanu Hynkovou a její texty v *Českém lidu* z 50. let 20. století. Sovětsko-čínská roztržka nakonec ve svých důsledcích přinesla i neustále se prohlubující izolaci Albánie, která se díky tomu opět stala „exotickou“ zemí, o které se v československém tisku psalo minimálně, a jen málokdo měl reálnou představu o charakteru tamního neostaliniistického režimu.

Pád komunismu v zemích východního bloku nakonec přinesl svobodu i do Albánie, ale velmi složité vnit-

ropolitické a ekonomické problémy v polovině 90. let minulého století rozvoji českého povědomí o této zemi příliš nenapomohly. Od konce 90. let se situace v podstatě jen zlepšuje a české představy o tom, co to znamená Albánie, Albánci a albánština, se výrazně prohlubují na odborné i laické úrovni.

Jedním z důkazů tohoto trendu je též recenzovaná kolektivní monografie, která se v textech deseti autorů snaží prezentovat aktuální česko(slovensko)-albánské vztahy odborným pohledem. Úvodní kapitolu připravil Adrian Briscu z Fakulty sociálních věd UK a shrnuje v ní dějiny a dynamiku česko(slovensko)-albánských vztahů od roku 1922 do současnosti. Zdůrazňuje ústřední body těchto relací, hlavní osobnosti a aktuální stav.

Dále je text knihy rozdělen do tří tematických bloků. První je zasvěcen meziválečné periodě. Přemysl Vinš prezentuje vzpomínky českých vojáků, kteří se během 1. světové války dostali na albánské území, popřípadě spolu s albánskými vojáky a dobrovolníky bojovali proti Rakousku-Uhersku. Text obsahuje také dobovou reflexi albánských témat českou publicistikou. Další kapitolou je analýza vybraných literárních děl reflektujících albánskou tematiku. Konkrétně se jedná o téměř pětisetstránkovou knihu Karla Sellnera *V tajemné zemi* (Praha 1925), což je víceméně cestopisný text vzniklý v letech 1916–1918 v severní Albánii u hranic s dnešní Republikou Koso-

vo, který ale zachycuje velmi cenný etnografický materiál včetně charakterizace zdejších albánských kmenů, popisu obživných aktivit, rodinných vztahů apod. Jako amatér však Sellner podléhá dobovým nacionalistickým názorům – například vnímá severní Albánce jako albanizované Srby. V závěru Vinš připomíná ne zcela vědecky vytěžený fond Sellnerových dopisů uložených dnes v archivu. Třetím textem prvního bloku je historicko-politologická analýza oficiálních československo-albánských diplomatických vztahů v době meziválečné. Matěj Křepinský, jenž stejně jako předchozí dva autoři působí na Filozofické fakultě UK, na základě rozsáhlého archivního bádání konstruuje podobu a smysl diplomatických styků, práci vyslanectví v Tiraně i konzulů, zmiňuje těžkosti a problémy s režimem krále Zogu. Připomíná, že kromě vyslanectví v Tiraně, fungovaly v Albánii i dva honorární konzuláty – ve Skadaru a v Korči. Stranou nezůstaly ani oficiální hospodářské styky, které se sice skromně, ale přesto slibně rozvíjely až do roku 1939, kdy bylo diplomatické působení Prahy v Albánii na dobu války přerušeno.

Druhý tematický blok se věnuje našim vztahům v letech 1946–1989, tedy období totality v obou zemích. Úvodní text vytvořil Artan Puto z Historicko-filologické fakulty Tiranské univerzity. Soustředil se na například na velmi pozitivní vztah diktátora Envera Hodžy ke gottwaldovskému Českosloven-

sku, na přerušení diplomatických styků mezi SSSR a Albánií a jeho dopady na zbytek východního bloku, na albánský odmítavý postoj k okupaci Československa v srpnu 1968 i označení sovětské politiky vůči ostatním zemím východního bloku jako socimperialismus. Následuje kapitola albánské historičky Any Lalaj, jež se zaměřuje na ekonomické a obchodní vztahy mezi Československem a Albánií především v době komunismu s malým exkurzem do meziválečného období. Patrně nejzajímavější je období 1945–1948, tedy do vyloučení Jugoslávie z Informbyra, kdy albánské vedení preferovalo obchodní vztahy téměř výhradně s Jugoslávií a o smyslu spolupráce s ČSR výrazně pochybovalo. Možná až překvapující je dramatický rozdíl mezi dobovou komunistickou rétorikou ve vztahu k albánskému režimu a reálnou ekonomickou spoluprací, kdy například v letech 1987–1990 bylo Československo největším exportním příjemcem albánského zboží a surovin. Třetí text vytvořil známý albánský režisér Piro Milkani, absolvent pražské FAMU a též velvyslanec Albánie v ČR v letech 1999–2003. Jeho tématem jsou československo-albánské kulturní vztahy po roce 1945. Milkani svůj příspěvek pojal více osobněji. V úvodu zmiňuje vlastní vzpomínky i zážitky ze svých studentských let. Poté připomíná první albánské studenty v meziválečném Československu, aby navázal intenzivním zájmem albánských vysokoškoláků o studium

v ČSR po 2. světové válce a založením albanistické katedry na FF UK, byť ne s dlouhým trváním. Dále si všímá vzájemných vztahů v oblasti vážné hudby, připomíná řadu studentů na pražské konzervatoři. Stranou nezůstali ani albánští studenti na UMPRUM a samozřejmě na FAMU. Kapitola je zakončena souhrnem překladů literárních děl do obou jazyků a charakteristikou spolkové činnosti, zvl. *Společnosti přátel Česka*.

Třetí blok textů je zaměřen výrazně současně a klade důraz na reálné i možné úrovně spolupráce v oblasti vzdělávání i turistiky a s tím související projekty. Nejprve Orkida Backus Borshi sumarizuje první období nové albanistiky na FF UK včetně exkurzu do Jarníkovy éry a do prvního pokusu o ustavení české albanistiky z 50. let 20. století. Na něj navazuje text Iliriana Kuky, mimořádného a zplnomocněného velvyslance Albánie v ČR, který zhodnocuje aktuální stav česko-albánských vztahů v historickém

kontextu. Celá publikace je pak uzavřena kapitolou Jaroslava Ludvy, bývalého velvyslance ČR v Albánii a současného velvyslance v sousední Severní Makedonii, o turistice jako fenoménu pomáhajícímu integrovat albánské v mnoha směrech výrazně tradiční prostředí do toho moderního evropského.

Publikace je zakončena anglickým summary a medailónky jednotlivých autorů. Literatura a prameny jsou připojeny ke každé kapitole zvlášť.

Potenciál česko-albánských vztahů je v blízkém i střednědobém horizontu bezesporu značný. Přesto je zájem české etnologie o tento balkánský region stále malý, byť tradice existují a je na co navazovat. Prvním příslibem je memorandum o vzájemné spolupráci mezi Filozofickou fakultou UK a Albánskou akademií věd z loňského roku, v němž je podpora etnologických výzkumů přímo zmíněna. Recenzovaná publikace je jistě velmi dobrou informační základnou pro každého potenciálního zájemce o spolupráci s Albánií.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i., Praha)

**Jan Šimánek. Doudlebsko v kuchyni a u stolu.
Lidová strava z jihu Čech. České Budějovice: Veduta
nakladatelství a vydavatelství, 2021. 256 s. + 16 s.
barevné příl. ISBN 978-80-88030-57-7**

Zdá se, že Doudlebsko nalezlo v naší globalizační době svého autora. Autora, který vychází z důvěrné

znalosti regionu a jeho kulturních specifik v minulosti, usiluje bránit životaschopnost těchto specifik (nebo